

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

II. Eius Ratisbonam aduentus, infortunium, colloquium, asperitas &
somnia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

tes imprimis Hannouerã, Gottingam, alias- ANNO
 que iam pridem infecerat. Vocatus verò fuit 1541.
 ex Hassiã vicinã quidam Antonius Corui- Coruinus
 nus, homo plane Lutheranus, vt hoc mutan- ex Hassia
 dæ religionis negotium dirigeret: quẽ aiunt vocatur ad
 in expilandis Ecclesiarum & Monasteriorũ disseminan-
 thesauris manus habuisse paulò rapaciores, dum Euan-
 quam honestum virum deceat. Quã ob cau- gelium.
 sam Melanchthon, cum hac de re scriberet, Sacrilegij
 velut pungens id genus harpias, reformatio- reus.
 nem ait, nõ à ceremoniarum mutatione, aut A Melãch-
εικονοκλάσει, vel cœnobiorum direptione, thone pun-
 sed à doctrinã vttili ac salutari in cõcionibus gitur.

Cæterum Ericus iunior, vbi adoleuit, pa- Ericus in
 tris exemplum secutus, adhæsit religioni Ca- religione
 tholicæ; atq; id quidem ad extremum vsque conitans.
 vitæ spiritum. Et quia subditos ab eã vidit
 auersos, nec errorẽ matris in religione mu-
 tandã commissum corrigere potuit, molestũ
 fuit Catholico Principi morari apud subdi-
 tos Ecclesiæ perduelles. Ideoque in Italiã, in Ob pietatẽ
 Hispaniã, in Belgio maximam ætatis partem exul.
 transegit, & tãdem anno 1584. exeunte Papię Papię mo-
 mortuus est, non relictã prole legitimã, quæ ritur.
 succedere in principatu posset.

V Vormatiensis actio de dogmatum con- II.
 ciliatione mandatu Cæsaris ad Ratisbonen- Melanch-
 sem cõuentũ erat reiecta, quẽadmodũ supra thon ad-
 diximus. Ad hanc igitur cõtinuandã, & Me- uetus Wor-
 lanchthon cũ alijs Electoris iussu profectus matiam ad
 fuit: sanè nõ admodum lubens; quod hausto colloquiũ

iama

ANNO

1541.

Caluinif-
mo infe-
ctus.Vehiculo
excussus
manum
lædit.*Camer. in
vita Mel.
pag. 197.*A medicis
ægre cura-
tur.*In ep. ad
Cam. p. 356.
357.*Causæ hu-
ius infor-
tunij.

iam largius Caluini spiritu animum haberet ab huiusmodi pacis consilijs alienum; quem admodum vbi ventum est ad actionem, re ipsa fati declarauit. Iuit tamen, quia sic voluit Elector; licet genio repugnante; nec admodum bonis auibus, quod aiunt. Nam in itinere, cum ad superiorem Palatinatum venisset, aurigæ negligentia factum est, vt vehiculo, quo vehebatur euerso, dextra manus ossiculis quibusdam quassatis grauiter læderetur. Auxit malum chirurgorum error, qui cum luxatam esse negarent, non quam debebant curandi rationem adhibuerunt. Tametsi verò diligenter curatus fuit, & sollicitè; Cæsaris etiam adhibito chirurgo hominè Burgundo; mansit tamen aliquid incommodi, nec vnquam integrum dextræ manus vsum recepit. De causis huius infortunij Melanchthon ipse scribit ad quendam ex intimis in hunc modum: Non quæro astrologicas causas; etsi proxima Eclipsis mihi minata est; & eo die, quo manus luxata est, oppositio fuit Saturni & Martis: Sed aliæ superiores causæ sunt: Diuinitus plector, ac iustas pœnas do, cum aliorum meorum delictorum; tum verò etiam huius meæ facilitatis, quod futilibus & insulsis consilijs adhiberi me sino, contra tot præcepta sapientum. Hæc Melanchthon; Eam ob causam asserens se diuinitus puniri, quod actionibus interesset ad componendum religionis dissidium, & pacem orbi Christiano restituendam per
Cæsa-

Cæsarem institutis. At si vindicta Dei fuit in ANNO
 hac manus contritione, eam sine dubio pro- 1541.
 pter excitatas turbas sustinuit potius, quam Vindictam
 quod de sedandis motibus, & pace postlimi- quare à
 nio restituendâ cum alijs deliberaret; Nimi- Deo passus
 rum vt illa manus affligeretur & contabes-
 ceret, vt scribit ad Camerarium, quæ contu-
 melias in Deum, in Ecclesiam, in Sanctos
 scripserat, quæ tot venenata spicula torserat
 in aciem castrorum Dei viuientis ordinatam; virulentia.
 imò qua scribendis libris velut ligna congef-
 ferat ad alendum, augendumque luctuosum
 illud incendium, quo Germania non solum,
 sed & Europa ferè hæctenus conflagrauit.

*Ad Cam.
 pag. 363.
 Ob manus
 virulentia.*

Vbi Ratisbonam ventum est, Cæsar
 ipse 13. Aprilis per Fridericum Palatinum
 tres vtriusq; partis designat ad colloquium,
 qui cœptum VVormatiæ de conciliandis
 dogmatibus actionem resumerent & conti-
 nuarent: E Catholicis Ioannem Eccium, Iu-
 lium Pflugium, & Ioannem Gropperum; E
 Lutheranis verò Philippum Melanchtho-
 nem, Martinum Bucerum, & Ioannem Pi-
 storium. Hos deinde Cæsar ad se vocauit 22.
 Aprilis, eosque clementer allocutus est, & sa-
 tis comiter admonuit, vt positis affectibus
 ob oculos habeant vnius Dei gloriam, Ec-
 clesiæque salutem, & amanter de dogmati-
 bus controuersis inter se conferant, atque
 hoc dent operam imprimis, vt orbi Chri-
 stiano pristina tranquillitas restituatur.

*Sleid. lib. 13.
 Comitia
 Ratisbonæ.*

*In epist. ad
 Cam. p. 358.
 Collocuto-
 res à Cæsa-
 re de con-
 cordia mo-
 nentur.*

Deinde præsides actionis designati fuerunt,
 n
 Fri-

*Præsides
 actionis.*

ANNO 1541. Fridericus Palatinus & Granuellanus : Quidam etiã ex vtraq; parte constituti, numero sex, terni & terni, qui velut testes adessent.

Liber Concordiæ profertur. Initium actionis ad 27. Aprilis factum est, verba faciente Palatino. Deinde Granuellanus librum quendam collocutoribus proposuit, in quo Cæsari persuasum erat, temperatã verborum compositione modum demonstrari, ad tollendam sententiarum discrepantiam oportunum.

Chytr. in Sax. pa. 452 à Gerardo quodam Veltvichio Cæsaris familiari compositum: tametsi sunt, qui non ab vno consarcinatum existiment; & Bucerum etiam mirabili quadam vsu vafritie de suo quippiam in eius texturam contulisse, quam id, vt erat magnus simulator, in colloquio fortiter dissimulauit: Eccius quoque Melächthonicæ dictionis filium de eo apprehendit; quemadmodum absoluto colloquio testatus est, cum iudicium suũ in libro missã scedã principibus insinuaret.

Surius in Chro. p. 360 Voluit autem Cæsar, vt collocutores ordine, iuxta capitum seriem examinarent librum istum, & quid vtrique vel alterutri probandum in eo censerent, quid improbãdum corrigendumve, notis adiectis indicarent: nimirũ vt actio tota in hoc scripto, ceu quodam cardine verteretur; Quã in re voluntati Cæsaris obtemperatum fuit. Itaque lectus est in conuentu liber, atque examinatus à capite ad calcem vsque. Et nonnulla quidem eius capita partibus vtriusque consensu correctã fuerunt, &

Cæsaris voluntas in examinando libro per ordinẽ. vtrius-

vtriusque probata: De quibusdam verò res ANNO
hæsit, nec collocutores in eandem sententiam 1541.
coire potuerunt.

Cæterum in actione Melanchthon reliquis
durior fuit, & intractabilior: Quod cum Cæ-
sar intelligeret, qui conciliandæ pacis erat cu-
pidissimus, Philippum Hæsiæ Landgravium
ad se vocavit (Electo enim Saxo per Luthe-
rum deterritus ad hæc Comitia non venit)
monuitq; ut Melanchthonem, qui cæteris esset
asperior, ad mitiora consilia reuocaret. Ioachi-
mus etiam Brandenburgicus Elector, qui reli-
gione mutata Lutheranorum partibus ante
biennium accesserat, legationem misit V Vit-
tenbergam ad Lutherum ipsum; quæ Principes
tractabiliorẽ fore putabant in hoc conciliandi
negotio, quã Melanchthonem experiebatur.
Cæsar hæc duritiem suspicabatur haustam ex
colloquio, quod eum intellexerat habuisse cum
Legato Gallico, à quo Melanchthonem ferunt
per id tempus inuitatum ad suscipiendam pro-
fectionem in Galliam, quã anno 1535. cum à Rege
per litteras euocatus esset, in aliud tempus su-
spenderat. Alij certis illum cancellis à Luthero
circumscriptum arbitrabatur, extra quos egre-
di non auderet; obseruari etiam à collegis &
cohiberi, ne longius in actione progredere-
tur, quam ferebant mandati limites, quibus Ele-
ctor Saxo per Lutherum monitus, Melanchtho-
nem ad Comitia proficiscentem incluserat. Im-
primis verò Calvinus VVormatię partim, par-
tim in hoc concilio Melanchthonis animum

Liber partim appro-
batur, partim in con-
trouersia manet:
Melanch-
thonis du-
rities.

*In ep ad
Cam. p. 362
& 364.*

Variæ de
eius intracta-
bilitate
opiniones.

*Cam. in vit
Mel. p. 198.*

Melanch-
thon Lu-
thero alli-
gatus.

A Caluino
virulentiam
inficitur.

ANNO
1541.

*In Catalogo
Doctorum,
tam Cath.
quam Prot.*

virulētiae maioris & odij flammis in Catho-
licos accenderat. Hunc enim inter Luthera-
nos garriendo multa turbasse poeta quidam
indicat, qui V Vormatiæ de singulis, vtrius-
que partis Theologis, singula fecit disticha;
de Caluino hunc in modum canens:

Quaeso, quid indignè tot fundis inania verba?

Doctus es; at quid tum? sis quoq; porro pius.

Melancht.
apud Cæsa-
rem se pur-
gat.
*In ep. fol.
pag. 50.
Ab vtriusq;
laccessitur.*

Interim Melanchthon, cum Cæsarem in-
telligeret asperitate suâ offensum, litteras ad
eum dedit purgandi sui gratiâ; quibus iniu-
riam sibi fieri queritur: nihil amplius se,
quam concesserit aduersarijs, in actione lar-
giri potuisse. Accusari se, ait, à suis, quasi lan-
guidus egerit causam, & aduersæ parti pacis
& concordiae studio nimium indulserit: Ab
aduersarijs verò duritiem sibi atque asperi-
tatem obijci: Nec videre se, quid faciat aliud,

*Cam. in vi-
ta Mel. pag.
198.*

nisi vt missionem petat. Cæterum actionis
tempore perplexus erat Melanchthon, &
anxius de rei exitu, seque die noctuque cu-
ris conficiebat: Quin & somnijs quibusdam
per quietem exagitatus fuit & territus; quæ,
vt multum tribuebat huiusmodi phâtafma-
tis, ipse diuulgauit. Inter ea videtur & illud

*In colloq.
mens. tom. 1.
pag. III.
Somnium
Melanch-
thonis.*

fuisse, quod Luthero postmodum recensuit
in hunc modum: Erat locus quasi angustus,
& antiquum quoddam templum. In eo vide-
bam sedentem Martinum Lutherū non lon-
gè à fenestrâ: huic oppositum erat in mensâ
poculum vino plenum. Jonas Pomeranus, &
quidam alij Doctores Luthero assidebant.

Vide-

Videbar mihi ingredientem videre Papam ANNO
 Paulum Tertium. Ibi ego Philippus apprehendens Papam dixi : Sanctissime Pater , fa- 1541.
 cias pacem in Ecclesiâ. Respondet Papa tu-
 multuosè & iracundè : Reclamate, reuoca-
 te, & statim erit pax. Instabam ego; Domine,
 neque tempora, neque res postulant, vt re-
 uocemus. Respondet Papa : libèter tollerem
 omnes abusus. Deinde videbar mihi videre
 totum ordinem Cardinalium lugubri vesti-
 tu & atro incedentium. Postea aderat ingens
 numerus Lutheranorum vili vestitu, sicut in
 Thuringiâ vidi incedere quosdam sacerdo-
 tes ruris. Tandem aderat Cardinalis Campe-
 gius; is ducebat Papam quasi sultètans. Tunc
 Cardinalis canticum funebre incepit, quod
 in vigilijs canitur : Libera me Domine, &c.
 Illicò Lutherani incipiunt lætissimum &
 triumphale canticum : Christus resurgens à
 mortuis iam nō moritur, mors illi vltra non
 dominabitur. Hoc Philippi somnium, inquit
 Colloquiorū mensaliū consarcinator, Mar-
 tinus Lutherus laudabat, dicens eum habere
 donum somniorum.

Verùm missis somnijs, ad actionem reuer-
 tamur; quæ propter Melanchthonis perti-
 naciam in quibusdam capitibus acris fuit &
 vehemens. Disceptatum principio de Iustifi-
 catione: Quanquam in isto capite tandem
 inuenta est inter vtrosque conciliandi ratio.
 De Ecclesiâ verò, deq; Concilijs generalibus
 diuturna fuit & acris concertatio, neutris à

III.

*Bucerus in
act. Colloq.*